

Anders Fogh Rasmussens tale ved Venstres EU-konference

Taler

Anders Fogh Rasmussen
Statsminister

Dato

4. juni 2005

Sted

Nyborg Strand

Det har været nogle begivenhedsrige dage i Europa. Både den franske og den hollandske folkeafstemning om den nye EU-traktat endte med et nej. __Er traktaten dermed faldet? Giver det overhovedet mening, at danskerne stemmer om traktaten den 27. september. Det er der nok mange, der spørger sig selv. Mit udgangspunkt er klart. Vi i de øvrige EU-lande bør fortsætte processen med at tage stilling til traktaten. Jeg synes, at alle 25 lande skal have mulighed for at udtale sig om traktaten. Det er vigtigt at holde fast i det princip, at alle 25 lande er ligeværdige, hvad enten de er store eller små, hvad enten de har været med fra EU's start eller er kommet til senere. Danskerne skal altså ikke fratages deres ret til også at tage stilling til den nye traktat.

Jeg respekterer fuldt ud resultatet af den franske og hollandske afstemning. Og der er ingen tvivl. Den nye traktat kan kun træde i kraft, hvis alle medlemsstater godkender den.

Nu må vi give Frankrig og Holland tid til at afklare situationen. For det er en ny og meget vanskelig situation, der er opstået. Vi skal være forsigtige med at tolke resultatet af de to afstemninger. Det er Frankrig og Holland nu en gang selv bedst til. Det ved vi i Danmark. For vi har selv prøvet det. Vi må så arbejde for at skabe en afklaring af situationen efter de to afstemninger på EU-topmødet om to uger.

Men der er en klar forudsætning for at kunne holde en folkeafstemning. Det er naturligvis, at der er en traktat at stemme om. Vi skal selvsagt vide præcist, hvad det er, vi skal tage stilling til. Derfor er det helt afgørende, at det kommende EU-topmøde træffer en klar beslutning om at fortsætte ratifikationsprocessen på basis af den kendte traktattekst – hverken mere eller mindre. Vi kan og vil ikke komme i den situation, at befolkningen tager stilling til én tekst – og så bliver den pludseligt ændret efterfølgende. Vi skal vide præcist, hvad vi tager stilling til. Og det må EU-topmødet gøre helt klart.

* * *

Jeg har faktisk set frem til debatten om den nye traktat. For det er efter min mening utroligt vigtigt, at få hele befolkningen engageret i debatten om de væsentlige beslutninger om Danmarks fremtid, som vi står overfor. Uden en ordentlig debat risikerer vi, at vi pr. refleks og i trods afviser forandringer, som er vigtige og nødvendige.

Det er vigtigt, at vi gør os klart, at vi har brug for EU. At et velfungerende EU-samarbejde ikke er en trussel, men en forudsætning for, at vi kan fastholde og styrke den danske velfærdsstat på længere sigt. Vores valg skal styres af omtanke – ikke af frygt.

Når jeg er tilhænger af traktaten, er det fordi, forfatningstraktaten er en bedre

traktat, end den traktat, vi har i dag. Både for Danmark og for Europa. Den er ikke perfekt. Det indrømmer jeg gerne. Hvis Danmark havde skrevet den nye traktat helt alene, havde den nok set anderledes ud på flere punkter. Men den er et godt kompromis.

Nogen synes, at traktaten ikke går langt nok på nogen punkter. Andre synes, at den går for langt på andre punkter. Endnu andre så helst, at EU faldt helt fra hinanden. Og så er der dem, der bare er trætte af politik, som synes at udviklingen går for hurtigt, og at afstanden mellem politikere og almindelige mennesker er blevet for stor.

Det er klart, at vi må tage de bekymringer, som ligger bag resultatet af afstemningerne i Frankrig og Holland dybt alvorligt. Almindelige menneskers bekymring for udflytning af arbejdspladser, for konkurrence fra billig arbejdskraft og for globaliseringens konsekvenser mere generelt.

Sagen er bare, at det ikke er problemer, som følger af den nye EU-traktat. Tværtimod gør den nye traktat det nemmere for EU at gøre noget effektivt ved dem. Et tæt EU-samarbejde er en del af løsningen – ikke en del af problemet.

* * *

Det er vigtigt at trække det historiske perspektiv op. Efter Anden Verdenskrig

blev Europa delt på en ulykkelig måde. De øst- og centraleuropæiske lande blev kommunistiske diktaturer, spærret inde bag et jerntæppe, som Sovjetunionens Stalin sænkede ned gennem Europa. I fyrre år led befolkningerne i Øst under kommunistisk undertrykkelse.

I Vesteuropa fik friheden lov at blomstre. USA hjalp os i gang med den såkaldte Marshall-hjælp. USA garanterede Vesteuropas sikkerhed gennem NATO. Og de vesteuropæiske lande søgte sammen i et økonomisk og politisk samarbejde, som skulle forhindre, at der nogensinde igen blev krig i Europa. Inden for denne ramme blomstrede Vesteuropa i frihed, fred og fremgang.

Selvfølgelig var Verden på visse måder enklere, dengang der kun var 6 medlemmer af Fællesmarkedet. Men den store europæiske vision må trods alt være, at vi skaber et helt og samlet Europa, hvor vi alle lever i frihed, fred og harmoni med hinanden. Derfor er det europæiske fællesskab gradvist vokset fra 6 til 9 til 12 til 15 og nu 25 medlemmer.

* * *

De fleste tager i dag et tæt EU-samarbejde for givet. Og de glemmer, hvorfor Danmark og Europa har brug for EU. Jeg ser i hvert fald tre vigtige grunde til, at vi har brug for et stærkt samarbejde i EU.

For det første har et lille land som Danmark helt grundlæggende en interesse i et Europa, som er baseret på fælles regler og fælles institutioner. Et Europa uden et tæt og forpligtende samarbejde er ikke i overensstemmelse med danske interesser.

Alternativet kan være, at EU-samarbejdet falder fra hinanden. Enten fordi nogle få lande vælger at indgå i et mere snævert samarbejde. Eller fordi det udvidede EU bliver handlingslammet, fordi vi ikke får justeret den måde, vi samarbejder på i EU.

Begge situationer kan være meget alvorlige. Et splittet EU eller et EU, som ikke fungerer, kan være farligt for både Europa og Danmark. Så er vi tilbage til det gamle Europa – et Europa, hvor alle lande alene tænkte på sig selv, hvor der ikke blev tænkt i fælles løsninger, og hvor der ikke blev taget hensyn til mindre lande som Danmark. Så er det de store lande som vinder på bekostning af de små.

For det andet har EU gennem årene været til stor fordel for Danmark. Vi glemmer ofte at sætte pris på de fordele, som EU-samarbejdet har ført med sig og fokuserer udelukkende på de negative historier i dagspressen.

Vi nyder f.eks. godt af hele EU's indre marked. Det er verdens største marked. Og vores virksomheder og arbejdspladser er helt afhængige af adgangen til det.

Vi besluttede at etablere det såkaldte Indre Marked i 1986. Det var den gang vi stemte om EF-pakken. Siden har de fleste mennesker sikkert glemt alt om pakken. Men visionerne bag det Indre Marked er langsomt og sikkert blevet realiseret. Og det har været en kæmpesucces. Den interne handel mellem EU-landene er steget kraftigt. Det var blandt hovedårsagerne til den store vækst, som mange EU-lande oplevede i 1990'erne.

Ikke mindst Danmark har opnået store gevinster. Danske virksomheder med et relativt lille hjemmemarked har haft adgang til frit og fair at kunne konkurrere på et fælles marked med nu næsten en halv milliard mennesker. Det har været grundlaget for en stor del af den velstandsstigning, vi har oplevet i de senere år. Også forbrugerne har gavn af f.eks. lavere priser og større vareudbud. Og det er ikke bare teori. Se f.eks. flypriserne. Danskerne flyver som aldrig før. De meget lave flypriser i Europa skyldes især EU's liberalisering af flytrafikken. Men det er der ikke mange, som tænker nærmere over.

Nogen vil måske indvende, at Det indre Marked også kan være en trussel mod Danmark. At vi med udvidelsen af EU har fået lande med i EU-samarbejdet, der kan true vores samfundsmodel med lavere lønninger og job-standarder og føre til udflytning af arbejdspladser.

Det er en bekymring, vi skal tage alvorligt. Men der har jeg det modsatte argument. At medlemskabet af EU netop tvinger de nye medlemslande til at komme op på vores standard, hvad enten det gælder miljø, arbejdstagerrettigheder eller sikkerhedsstandarder. Og at det er i vores interesse, at de udvikler sig til velfungerende økonomier og gode markeder for danske produkter.

Mange følte den samme usikkerhed, da EU i 80'erne blev udvidet med de sydeuropæiske lande. Men det, der så skete, var, at Spanien, Portugal og Grækenland fra at være tidligere diktaturer med tilbagestående økonomier og lave standarder, udviklede sig til velfungerende og velstående demokratier med høje standarder. De blev af nogle set som en trussel, men endte altså med at blive gode eksportmarkeder for danske virksomheder.

Noget andet er så, at jeg ikke mener, at vi i Danmark skal konkurrere på lave lønninger og standarder. Vores force er, at vi har en veluddannet og fleksibel arbejdsstyrke. Vi kan ikke altid gøre det billigere end i udlandet, men vi kan ofte gøre det bedre. Og det er det, vi bør satse på. Gennem forskning og produktudvikling skal vi søge at komme foran resten af feltet i globaliseringskapløbet. Og her kan EU igen hjælpe os.

For det tredje er EU det bedste svar, vi har, på de store udfordringer, som både Danmark og Europa står overfor i disse år. I en verden, hvor intet land kan lukke sig om sig selv, går vores mulighed for at få indflydelse på verden omkring os i høj grad gennem EU.

Danmark er på mange måder godt rustet til at tage de store udfordringer op. Dansk økonomi har det godt. Vi har overskud på samhandlen med udlandet. Vi har overskud på de offentlige finanser. Og stadig flere kommer i arbejde. Der forsvinder ganske vist mange arbejdspladser, men vi skaber endnu flere.

Men vi må erkende, at mange af de store globale udfordringer kan vi kun løse i tæt samarbejde med andre lande. Det gælder økonomisk udvikling, klima- og miljøproblemer, terrorisme, illegal indvandring, international kriminalitet osv. Her står EU centralt. Og her styrker den nye traktat vores muligheder for at finde fælles løsninger i Europa.

Med udvidelsen af EU med landene i Central- og Østeuropa har vi samlet Europa i EU. Det er i EU, at de afgørende beslutninger bliver taget om Europas fremtid. Og skal Danmark bidrage og sætte fingeraftryk, er det gennem EU.

Et EU, som fungerer, er en forudsætning for, at vi kan bevare og videreudvikle det danske velfærdssamfund. Et EU, som ikke fungerer, vil føre til usikkerhed og ustabilitet.

* * *

Men hvordan sikrer vi, at EU fungerer? - ikke bare i morgen og i overmorgen, men også det Europa som vores børn og børnebørn kommer til at leve i? Og hvilke udfordringer, er det Europa står overfor? Det bliver vi nødt til at tage stilling til. Vi kan ikke bare vende det blinde øje til.

For det første er der en økonomisk udfordring, som vi i EU bliver nødt til at tage meget alvorligt. Vil Europa på langt sigt kunne bevare sin velstand?

Hvordan overkommer EU's økonomier den lange nedgangsperiode, som størstedelen af Europa har været igennem? Hvordan får vi gjort noget ved de grundlæggende problemer i de europæiske økonomier, som på længere sigt kan blive en trussel mod velstand og velfærd?

Det er ikke spørgsmål, vi som danskere kan ignorere. Lavkonjunktur og arbejdsløshed i vores nabolande fører på længere sigt til lavkonjunktur og arbejdsløshed i Danmark. Ligesom økonomisk vækst og velstand i Europa fører til vækst og velfærd i Danmark.

Vil Europas økonomier kunne konkurrere på verdensmarkedet om 10 år, 20 år og 30 år? – i konkurrence med USA, Kina og andre hurtigt voksende og konkurrencedygtige økonomier i den tredje verden. I Danmark har regeringen sat et stort arbejde i gang omkring globaliseringens udfordringer. Vi er klar til at gøre en massiv indsats for at styrke forskning, udvikling og uddannelse, for at Danmark også i fremtiden kan forblive konkurrencedygtigt. Der er brug for en tilsvarende indsats på europæisk plan.

Hvis vi skal tage udfordringerne op effektivt – bliver vi nødt til at gøre det i fællesskab. Det kræver et stærkt og tæt europæisk samarbejde. Jeg ser ikke andre alternativer. Men jeg vil da gerne høre, hvordan EU-modstanderne forestiller sig, at vi skal gøre det uden EU eller med et svækket EU?

En anden stor udfordring er EU's rolle i håndteringen af de store globale udfordringer. Vi har i Europa både en forpligtelse og en egen interesse i at engagere os mere i det, der sker i andre dele af verden. Og Danmark har en klar

interesse i, at det sker gennem EU. Som lille land kan vi ofte ikke gøre en forskel på egen hånd. Men det kan vi gennem EU.

Et godt eksempel er den internationale klimapolitik. EU lægger - ikke mindst på dansk foranledning - op til en ambitiøs politik i årene fremover. Hvert enkelt land kan ikke gøre meget. Men vi kan i fællesskab - også hvis vi skal have USA og Kina med på nogle fælles mål.

Et andet eksempel er en indsats for at udrydde fattigdom, bekæmpe smitsomme sygdomme og skabe en bæredygtig udvikling i Afrika. Europa har en vital interesse i at få det afrikanske kontinent på fode.

Et tredje eksempel er fred og stabilitet i Mellemøsten og Nordafrika. Mellemøsten og Nordafrika er Europas nabo. Vi har en afgørende interesse i, at frihed, demokrati og respekt for menneskerettigheder slår rod i denne del af verden.

Hver især kan de europæiske lande ikke gøre meget. Men sammen kan vi skabe et udbygget partnerskab med landene i Mellemøsten og Afrika om at skabe fred, sikkerhed og samarbejde gennem reformer, der fremmer frihed og demokrati.

En tredje stor udfordring for EU i de kommende år har med selve EU's opbygning at gøre. Er EU's institutioner og beslutningsprocedurer gode nok til

at klare opgaven i et EU med 25 medlemslande? Når man bliver flere i samarbejdet, må institutioner og beslutningsprocedurer selvfølgelig tilpasses. Det er det, der er kernen i forfatningstraktaten. Og det er den nødvendige tilpasning, vi risikerer at tabe på gulvet, hvis den nye traktat skulle falde til jorden.

EU betragtes af mange som en meget stor maskine. Det kan jeg da godt forstå, når nu modstanderne bliver ved med at fremstille EU som en ny statsdannelse. Men de fleste ved ikke, at der er færre ansatte i EU end i Københavns kommune. Ikke dermed sagt, at der skal ansættes flere. Det er der ikke behov for. Derimod skal maskineriet tunes og smøres, så det kan levere de løsninger på fælles problemer, som vi har behov for. På samme måde som virksomheder går gennem organisationsændringer for at tilpasse sig nye forhold. Uanset udfaldet af afstemningerne om den nye traktat bliver vi nødt til at se på dette spørgsmål i fremtiden.

Tilpasningen af EU's institutioner og beslutningsmekanismer skal ikke mindst ses i lyset af EU's udvidelse. Det er klart, at et bredere samarbejde sætter systemet under pres. Men udvidelsen af EU skaber også stabilitet og velstand i vores nærområder, og dermed stabilitet og velstand hos os. Udvidelserne af EU med de sydeuropæiske lande i 1980'erne og med de central- og østeuropæiske lande i disse år er gode eksempler.

Men er der også grænser for, hvor langt og hvor hurtigt EU kan udvides, hvis samarbejdet fortsat skal hænge sammen? Er der brug for en konsolideringsfase? Det er svære og kontroversielle spørgsmål, som vi i EU er nødt til at tænke alvorligt over. Også i lyset af den folkelige skepsis, som bl.a. er kommet til udtryk under afstemningerne i Frankrig og Holland. For nogle går udviklingen for hurtigt. Det skaber tydeligvis utryghed. Det er Europas regeringer nødt til at

tage til sig.

* * *

Uanset om det lykkes at vedtage den nye EU-traktat eller ej, er de tre store udfordringer, som jeg netop har nævnt, ikke til at komme uden om. Danmarks skæbne er forankret i Europa. Det er den virkelighed, som vi bliver nødt til at forholde os til i de kommende år. Vi kan ikke bare holde hænderne op foran øjnene og lade som om vi ikke er en del af Europa på godt og ondt. Vi er nødt til at tage medansvar for at finde løsninger på fremtidens udfordringer i EU.

Derfor er den debat om Ja eller Nej til EU, som stadig føres af yderfløjene i dansk politik dybt forældet. EU er i dag en politisk kampplads, hvor forskellige nationale og politiske synspunkter mødes – og hvor man forhandler sig frem til fælles løsninger. EU-forfatningstraktaten handler om, hvordan rammerne og spillereglerne for dette samarbejde skal se ud fremover.

Vi har haft store fordele ved EU-samarbejdet i 30 år. Og vi er stærkt afhængige af, at EU også kommer til at fungere godt fremover.

Tags

EU, Politisk tale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/afr-venstres-eu-konference>